శ్రీ లాఖీ బరువా మరియు ఇతరులు

వర్సెస్

శ్రీ పద్మ కాంత కలిత మరియు ఇతరులు

ఫిబ్రవరి 26,1996.

[జి. ఎన్. రే మరియు బి.ఎల్. హాన్సారియా, న్యాయమూర్తులు]

సాక్ష్య చట్టము, 1872: సెక్షన్లు 63 మరియు 90.

30 సంవత్సరాల నాటి పత్రాలు – నకిలీవి మరియు కల్పితమైనవి అని ఆరోపించబడినవి – ధృవీకరించబడిన ప్రతిని సమర్పించడం — వాస్తవికత యొక్క పురోభావన – వర్తనీయత — తీర్పు: పత్రాలు చాలా పాతది అయినప్పటికీ కాపీ లేదా ధృవీకరించబడిన కాపీ వర్తించదు — అసలు కాపీని కోల్పోవడం లేదా ధ్వంసం చేసినట్లు రుజువు చేయడం ద్వారా దానిని ద్వితీయ సాక్ష్యంగా చేర్చడానికి ఆధారమైన కాపీ సరైన ఆధీనం నుండి సమర్పించబడింది – పత్రం యొక్క సరైన అమలు సందేహాస్పదంగా ఉన్నప్పుడు సెక్షన్ 90 కింద భావించడం కోర్టు వివేచన కలిగి ఉంది – నిర్దిష్టమైన కేసు ప్రకారంగా పత్రం నకిలీ మరియు కల్పితమైనందున, అసలు కాపీని సమర్పించాల్సిన అవసరం ఉంది.

ప్రతివాదులు తాము దావా ఆస్తి యొక్క చట్టబద్ధమైన యజమానులు మరియు దావా ఆస్తి నుండి అప్పీలుదారులను తొలగించడం ద్వారా దానిని వసూలు చేసుకోవడం కోసం హక్కు నిర్ణయ దావా దాఖలు చేయడమైనది. ట్రయల్ కోర్టు ఈ దావాను కొట్టివేసింది, కానీ అప్పీలేట్ కోర్టు అమ్మకపు దస్తావేజు నకిలీదని, అందువల్ల చెల్లదని తేల్చింది. పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన అప్పీలును ఉన్నత న్యాయస్థానం కొట్టివేసింది. ఉన్నత న్యాయస్థానం యొక్క తీర్పుతో వ్యధ చెందిన అప్పీలుదారులు ప్రస్తుత అప్పీలుకు ప్రాధాన్యత నిచ్చారు.

అమ్మకపు దస్తావేజు (రిజిస్టర్డ్ డాక్యుమెంట్) అని మరియు దాని సర్టిఫైడ్ కాపీని దావాలో దాఖలు చేశారని పిటిషనర్ల తరపున వాదించారు. సర్టిఫైడ్ కాపీ దాఖలు చేసినంత మాత్రాన సాక్ష్య చట్టము, 1872లోని సెక్షన్ 90 ను అంచనా వేయకుండా హైకోర్టు తప్పు చేసిందని పేర్కొంది.

ఈ కోర్టు అప్పీలును కొట్టివేసింది:

1.1. సాక్ష్య చట్టము , 1872 లోని సెక్షన్ 90 ప్రకారం, ఒక కాపీ లేదా సర్టిఫైడ్ కాపీ ముప్పై సంవత్సరాల పాతది అయినప్పటికీ అది వర్తించదు ; కానీ సాక్ష్యము చట్టములోని సెక్షన్ 63 కింద ఆధారాన్ని ను కోల్పోవడం లేదా నాశనం చేసినట్లు రుజువు చేయడం ద్వారా రెండవ సాక్ష్యాన్ని చేర్చడానికి పునాది వేయబడి, ముప్పై సంవత్సరాల నాటి కాపీని సరైన ఆధీనం నుండి సమర్పిస్తే, సెక్షన్ 90 కింద కాపీని ధృవీకరించే సంతకాన్ని మాత్రమే నిజమైనదిగా భావించవచ్చు. ఒక పక్షానికి అనుకూలంగా అటువంటి భావనను ఇవ్వడానికి నిరాకరించడం న్యాయస్థానం యొక్క వివేచనానుసారము ఉంటుంది, లేకపోతే, ప్రశ్నార్థకమైన ఒక డాక్యుమెంట్ అమలు చేయబడుతుందని అనుమానించే అవకాశం ఉంది.

*సీతన్నాయ్య v. సుబ్రమణ్య, **AIR (1929) PC 115** మరియు బసంత్ v. బ్రిజ్రాజ్, AIR (1935) PC 115, ఆమోదించబడింది.*

*ఖెట్టర్ వర్సెస్ ఖెట్టర్ పాల్, **ILR 5 Cal 886**, రద్దుచేయబడినది.*

1.2 . ప్రస్తుత కేసులోని వాస్తవాల ప్రకారం , పిటిషనర్లు సమర్పించిన సర్టిఫైడ్ కాపీలో సాక్ష్య చట్టములోని సెక్షన్ 90 కింద పురోభావన అందుబాటులో లేదు. ప్రతివాదుల ఖచ్చితమైన కేసు ఏమిటంటే, అప్పీలుదారులకు అనుకూలంగా అమ్మకపు దస్తావేజు నకిలీ మరియు కల్పిత పత్రం. అందువల్ల, ప్రతివాదులు తగిన విధంగా అమలు చేయాలనే విషయమును పార్టీలు వ్యతిరేకించగలిగేలా అసలు కాపీని సమర్పించాల్సిన అవసరం ఉంది.

సివిల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి:సివిల్ అప్పీల్ నెం. 3866/1996.

అస్సాం హైకోర్టు యొక్క S.A. No.46/1993, తేదీ 17.12.93 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి ప్రస్తుత అప్పీలు దాఖలు చేయబడింది.

పిటిషనర్ల తరపున: పి. కె. గోస్వామి, సి. కె. శశి, కైలాష్ వాస్దేవ్ మరియు శ్రీమతి వనితా సాహ్ని ఉన్నారు.

ప్రతివాదుల తరపున: ఎ. కె. గంగూలీ మరియు శ్రీమతి వి. డి. ఖన్నా.

న్యాయమూర్తి జి. ఎన్. రే: అనుమతి మంజూరు చేయబడింది. పార్టీల తరపున న్యాయవాది వాదనలు వినిపించారు.

తేది 17.12.1993 న గౌహతి ఉన్నత న్యాయస్థానం ఆమోదించిన S.A. No.46/1993లో నాటి తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా ఈ అప్పీల్ నిర్దేశించబడింది. పైన పేర్కొన్న తీర్పు ద్వారా, తేది 29.03.1993 న సహాయ జిల్లా న్యాయమూర్తి ఆమోదించిన తీర్పు మరియు డిక్రీ కి వ్యతిరేకంగా దాఖలైన అప్పీలును ఉన్నత న్యాయస్థానం కొట్టివేయడమైనది. తేది:28.02.1992న మున్సిఫ్ కోర్టు తేజ్పూర్ టైటిల్ సూట్ నెం.7/1992లో జారీ చేసిన తీర్పు మరియు డిక్రీని సోనిత్ పూర్ టైటిల్ అప్పీలు నెం.7/1992 ప్రతికూలం చేస్తూ వెలువరించారు.

వాది నెం. 1 శ్రీ పుష్ప కాంత కలిత మరియు 2. శ్రీ పద్మ కాంత కలిత, తేజ్పూర్లోని మున్సిఫ్ న్యాయస్థానంలో ప్రతివాదులు అల్కోన్ బరువా, శ్రీ సాక్షి బరువా, శ్రీ బసు బరువా, శ్రీ బికాష్ బరువా, శ్రీ బాబుల్ బరువా, శ్రీ జిబన్ బరువా మరియు శ్రీమతి కి వ్యతిరేకంగా 55/1981 ప్రకటన దావాను దాఖలు చేశారు అందుకు పిటిషనర్ నెం.1 షెడ్యూలు A లోని భూముల యొక్క ఏకైక మరియు చట్టబద్ధమైన యజమాని అని , తేజ్ పూర్ యొక్క 1950 నాటి రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ నకిలీదని , చెల్లదని మరియు పిటిషనర్ నెం.1కు సంబంధించినంత వరకు అది పనిచేయదని . పిటిషనర్ నెం.1 నుంచి ఆ భూములను కొనుగోలు చేయడం ద్వార షెడ్యూలు B లో వివరించిన విధంగా పిటిషనర్ నెం. 2 కు భూమిపై సరైన హక్కు మరియు ఆసక్తి ఉంది. సదరు భూముల నుంచి నిందితులను ఖాళీ చేయించి దావా ఆస్తిని పిటిషనర్ నెం.2కు అప్పగించడం ద్వారా ఉపశమనం కలిగించాలని అభ్యర్థన కూడా చేశారు.

పిటిషనర్ విషయానికొస్తే , సుమిత్రా కాళితానీ అనే వ్యక్తి ఓల్డ్ దాగ్ నంబర్లు 624 , 790, 780, 796, 788, 816, 818 మరియు 986 కింద ఉన్న సుమారు 7 బిఘాలు 3 ఖాతాస్ 12 లాచాస్ భూమి యొక్క ఏకైక మరియు సంపూర్ణ యజమాని మరియు అస్సాంలోని దర్రాంగ్ జిల్లాలోని మౌజా బోర్నాగియాలోని డెకాసుందర్ గ్రామానికి చెందిన పాత పీరియాడిక్ పట్టా నెంబరు 239 కు సంబంధించినది, ఈ భూమిలో కొంత భాగంలో పూర్వీకుల ఇల్లు ఉంది. వాది నెం. 1 శ్రీ పుష్ప కాంత కలిత, దేకాసుందర్ గ్రామములో మార్చి 14, 1979 న సిమిత్రా కు జన్మించారు, కాని ఆ సిమిత్రా కాళితాని పుష్ప కాంత జన్మించిన తేదీ నుండి సుమారు రెండు, మూడు నెలల వ్యవధిలోనే మరణించింది. పుష్ప కాంత తండ్రి, తల్లూక్ కూడా సుమారు నాలుగు సంవత్సరాల తరువాత మరణించాడు మరియు వాది నం.1 పుష్ప కాంతను ఆ తరువాత అతని అమ్మమ్మ (తల్లి యొక్క తల్లి) తీసుకువచ్చి చూసుకున్నారు, వాది నెం.1 కు 8 నుంచి 9 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చే వరకు పైన పేర్కొన్న పూర్వీకులు దివంగత జబారి కాళితాని ఇంట్లో ఉన్నారు.

ఆ తర్వాత సదరు జబరి కలితానీ కూడా మరణించడంతో వాది నెం.1 అనాధగా అయ్యాడు మరియు అతని తల్లి సుమిత్రా కాళితానీ యొక్క ఆస్తిని పొందడం వలన అతను తన ఆస్తులపై యజమాని అయ్యాడు. అతనిని, అతని పేరుపై ఉన్న ఆస్తులను చూసుకోవడానికి ఎవరూ లేరు . పిటిషనర్ నెం.1 యొక్క నిస్సహాయ స్థితిని అలుసుగా తీసుకొని , మరణించిన హోలిరామ్ బారువా యొక్క భార్య అయిన పుష్ప కాంత ప్రతివాది నెం. 1, వాది నెం.1 ను ఆస్తులను అక్రమంగా కబ్జా చేయాలనే దురుద్దేశముతో హింసించడం ప్రారంభించారు. వాస్తవానికి, ఒక సందర్భంలో వాది నెం. 1 ని హోలిరామ్ బరువా నిర్దాక్షిణ్యంగా కొట్టడంతో వెన్నుముక మరియు మణికట్టు ఎముకలు విరిగిపోయాయి, దీనివల్ల వాది నెం.1 పాక్షికంగా వికలాంగుడయ్యాడు. వాది నెం.1కి జరిగిన ఇటువంటి హింస గురించి తెలుసుకున్న అతని మామ శ్రీ కామినాథ్ బోరా వాది నెం.1 ని బోర్హంపూర్ లోని మాఘబ్ గ్రామంలోని కామినాథ్ నివాసానికి తీసుకువచ్చారు. వాది నెం.1 అతనికి యుక్త వయస్సు(మేజర్) వచ్చేవరకు ఇంకా మరికొన్ని సంవత్సరాలు అక్కడే ఉన్నాడు. ఆ తరువాత, అతను హటింగ రాంపూర్ గ్రామంలో కొన్ని భూములను సంపాదించి, తన కుటుంబ సభ్యులతో కలిసి ఒక ఇంటిని నిర్మించి ఆ గ్రామంలో నివసించాడు. దేకాసుందర్ గ్రామములో ఉన్న భూములు మరియు ఇంటిని వాది నం.1 యొక్క అమ్మమ్మ అయిన శ్రీమతి జబారి కాళితాని తను బ్రతికినంతకాలం చూసుకున్నారు, ఆ తరువాత వాది నెం.1 యుక్త వయసు వచ్చేవరకు , మామ కామినాత్ బోరా చూసుకున్నారు. మెజారిటీ సాధించిన తరువాత వాది నెం.1 వాస్తవ భౌతిక నియంత్రణ మరియు తన పేరునే దేకాసుంగర్ గ్రామములోని మొత్తం ఆస్తిని నిర్వహి స్తూ అనుభవించాడు, ఆ భూము లు వాది నెం.1 పేరున మార్చబడింది.

ఆ తర్వాత వాది నెం.1 షెడ్యూలు – B లో వివరించిన 1 బిఘా 19 లీజుల భూములను విక్రయించి పిటిషనర్ నెం.2 శ్రీ పద్మ కాంత కలితకు బదలాయించారు. పిటిషనర్ నెం.2 రిజిస్టర్డ్ డీడ్ ఆఫ్ సేల్ నెం.1553/1980 ద్వారా రూ.3,000 చెల్లించి, కొనుగోలు చేసినప్పటి నుంచి ఆ భూములను కలిగి ఉన్న పిటిషనర్ నెం.2 కు అప్పగించారు. ఆ పద్మ కాంత కాలిత తాను కొనుగోలు చేసిన భూములు తన పేరున మార్చుకున్నది. చనిపోయిన హోలిరామ్ బారువా వారసులుగా ఉన్న నిందితులు దావా భూములకు సమీపంలోనే ఇళ్లు కలిగి ఉన్నారని , నిందితులు తెగించే స్వభావం కలిగిన వ్యక్తులని పిటిషన్ లో పేర్కొన్నారు. వివాదాస్పద భూములకు సమీపంలో నివసించడాన్ని ఆసరాగా చేసుకుని నిందితులు తమ మనుషుల సాయంతో 15.02.1981న షెడ్యూల్ –B భూముల్లోకి అక్రమంగా

మరియు బలవంతంగా చొరబడి ఆ ఆస్తులను కబ్జా చేయాలనే దురుద్దేశంతో తాత్కాలి కంగా ఇంటిని తయారు చేయడానికి కుచ్చా భేటిని చేయడం ప్రారంభించారు. ఇలాంటి చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాలకు సంబంధించి వాది నెం.2 ఫిర్యాదు చేయడంతో సెక్షన్ 145 క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ కింద చర్యలు తీసుకున్నారు. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని సెక్షన్ 143 కింద ఈ ప్రొసీడింగ్స్ లో పిటిషనర్ల మరో కేసు కూడా ఉంది. ప్రతివాది నెం.4, ఫిబ్రవరి,1981 లో సెటిల్మెంట్ ఆఫీసర్ ముందు దరఖాస్తు చేసుకున్నట్లు వెల్లడైంది. దర్రాంగ్, తేజ్ పూర్లో ని షెడ్యూల్ –B భూములకు సంబంధించి పిటిషనర్ నెం.2 పేరు మ్యుటేషన్ ను రద్దు చేయాలని మరియు పిటిషనర్ నెం.4 కూడా తేదీ 11.02.1981న సెటిల్ మెంట్ అధికారికి సమర్పించిన పిటిషన్ లో తన తండ్రి హోలిరామ్ బారువా ఆ భూములను రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ నెం.76/1950 ద్వారా కొనుగోలు చేశారని ఆరోపించారు. ఆ తర్వాత పిటిషనర్ శోధించి 13.03.1981న తేజ్పూర్ సబ్ రిజిస్ట్రార్ కార్యాలయం నుంచి రిజిస్ట్రేషన్ చేసిన అమ్మకపు పత్రం యొక్క ధృవీకరించబడిన కాపీని పొందారు మరియు హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా పిటిషనర్ నెం.1 సేల్ డీడ్ ను అమలు చేశా రని, తద్వారా షెడ్యూలు–Aలో వివరించిన 2 బిఘాలు, 2 ఖాతాస్ 6 లీజుల భూమిని హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా చేరవేసినట్లు సర్టిఫైడ్ కాపీ ద్వారా తెలిసింది. 01.01.1950 న హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా పిటిషనర్ నెం.1 విక్రయించిన రోజున, పిటిషనర్ నెం.1 మైనర్ అని , అతను పై సేల్ డీడ్ లేదా హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా ఎటువంటి పత్రాన్ని అమలు చేయలేదని పిటిషనర్ పేర్కొన్నారు. రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ నెంబరు 78/1950 నకిలీ మరియు చెల్లుబాటు కాని డాక్యుమెంట్ అని , దీని ద్వారా హోలిరామ్ బారువాకు గానీ , హోలిరామ్ బారువా వారసు లకు ఎలాంటి హక్కు ఇవ్వలేదని పిటిషనర్లు వాదించారు. దావా భూములకు సంబంధించిన హక్కులు ప్రతివాదులకు వివాదాస్పదం కావడంతో , ప్రతివాదులను ఖాళీ చేయించడం ద్వారా టైటిల్ ను ప్రకటించడానికి మరియు స్వాధీనం పునరుద్ధరించడానికి పైన పేర్కొన్న దావాను పిటిషనర్లు ఏర్పాటు చేశారు.

దావాను వ్యతిరేకిస్తూ , ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవడానికి కారణం లేదని మరియు ఇతర విషయాలతోపాటు ప్రతివాదులు లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలాలు దాఖలు చేశారు. పిటిషనర్ నెం.1 హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసి , విక్రయించిన భూములను స్వాధీనం చేసుకున్నారని, సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసిన రోజున పిటిషనర్ నెం.1 మైనర్ కాదని , అతని వయస్సు 25 సంవత్సరాలు అని ప్రతివాదులు వాదించారు. పిటిషనర్ నెం. 2 కు అనుకూలంగా ఉన్న సేల్ డీడ్ చెల్లదని, బదిలీ చేసిన రోజున వివాదాస్పద భూములపై ఎలాంటి హక్కు లేని పిటిషనర్ నెం. 1 షెడ్యూల్–B భూములను పిటిషనర్ నెం. 2 కు బదలాయించలేరని ప్రతివాదులు వాదించారు.

1950లో హోలిరామ్ బారువా కొనుగోలు చేసినప్పటి నుంచి ఆయన ఆ భూములను తమ ఆధీనంలోకి తీసుకున్నారని , ఆ తర్వాత నిందితులు ఆ భూములను కలిగి ఉన్నారని ప్రతివాదులు వాదించారు. పిటిషనర్ చిన్న వయసులోనే అనాథ అయ్యాడనే విషయాన్ని కూడా ప్రతివాదులు ఖండించారు మరియు హోలిరామ్ బారువా ఎప్పుడూ పిటిషనర్ నెం.1 ను ఎలాంటి చిత్రహింసలకు గురిచేయలేదు.

ఇరు పక్షాల కేసును, ప్రవేశ పెట్టిబడిన సాక్ష్యాలను పరిశీలించిన తరువాత, ఏప్రిల్ 4,1992 నాటి తీర్పు ద్వారా, ఇతర విషయాలతోపాటు, 1950 జనవరి 1 నాటి అమ్మకపు పత్రాన్ని వాది నెం. 1 హోలిరామ్ బరువాకు అనుకూలంగా ఉన్నట్లు నిర్ధారణకు వచ్చినారు. ఇది నిజమైన పత్రం మరియు విక్రయ పత్రాన్ని అమలు చేసే సమయంలో వాది నెం.1, 18 సంవత్సరాలు నిండిన వ్యక్తి(మేజర్). అటువంటి ఫలితాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఇటువంటి పరిశోధనల దృష్ట్యా , దావా యొక్క వ్యాజ్య నిర్వహణకు పరిమితి అనే ప్రశ్నను పరిశీలించాల్సిన అవసరం లేదని మున్సిఫ్ అభిప్రాయపడ్డాడు. పిటిషనర్ నెం.1 యొక్క పుట్టిన తేదీని రుజువు చేయడానికి పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన కొన్ని పత్రాలను అంగీకరించడానికి మున్సిఫ్ కూడా నిరాకరించాడు. మున్సిఫ్ ఆ దావాను కొట్టివేయడమైనది.

వాది నెం. 2, ప్రస్తుత ప్రతివాదుల ప్రస్తుత ప్రయోజనాల దృష్ట్యా, ఆ తరువాత సహాయక జిల్లా న్యాయమూర్తి, సోనిత్పూర్ న్యాయస్థానంలో అప్పీల్ నెం. 7/1992 ఎంచుకున్నారు. 31.03.1946న జారీ చేసిన స్కూల్ సర్టిఫికేట్ ను కు అనుకూలంగా పరిగణనలోకి తీసుకున్న సహాయక జిల్లా న్యాయమూర్తి వాది నెం.1 1934లో జన్మించి ఉంటాడని , 1950లో హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా ఆ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసిన సమయంలో వాది నెం.1 మైనర్ అని నిర్ధారణకు వచ్చారు. హోలిరామ్ బారువాకు అనుకూలంగా వాది నెం.1 అమలు చేసినట్లు చెబుతున్న అమ్మకపు పత్రం నకిలీదని , చెల్లదని న్యాయమూర్తి కనుగొన్నారు. మున్సిఫ్ తీర్పును , డిక్రీని కొట్టివేసి, పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన దావాను గౌరవ సహాయక జిల్లా న్యాయమూర్తి తీర్పు ఇచ్చారు . ఆ తర్వాత పిటిషనర్లు గౌహతి హైకోర్టులో S.A.No.46/1993 ప్రాధాన్యతనిచ్చారు మరియు 17.12.1993 నాటి వివాదాస్పద తీర్పు ద్వారా ఉన్నతన్యాయస్థానం అప్పీలును తోసిపుచ్చింది.

హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ అమలు చేసిన రోజున వాది నెం.1 పుష్ప కాంత మేజర్ అని పిటిషనర్ తరఫు సీనియర్ న్యాయవాది గోస్వామి వాదించారు. వాది నెం.1 పుష్ప కాంత 1934లో జన్మించారని, హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా అమ్మకపు పత్రాన్ని అమలు చేసే సమయంలో అతను మైనర్ అని గౌరవ సహాయక జిల్లా న్యాయమూర్తి కనుగొన్న విషయాలు సరైనవే అయినా ,

అమ్మకం జరిగిన కొద్ది సంవత్సరాల్లోనే పుష్ప కాంత మేజర్ అయ్యారు. పిటిషనర్లు 1981లో హక్కు ప్రకటన దావా వేశారు. అందువల్ల , అటువంటి దావా దాని పరిమితి ద్వారా నిషేధించబడింది. పరిమితి అనే ప్రశ్న దావా యొక్క నిర్వహణ యొక్క మూలాన్ని తెలుపుతుంది. అందువల్ల, పరిమితితో నిషేధించబడిన లెక్కల ఆధారంగా దావా నిర్వహణ సమస్యలోకి వెళ్ళాల్సిన అనివార్య కర్తవ్యం కోర్టుకు ఉంది.

1981లో దావా వేసినప్పుడు 1950లో హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా పిటిషనర్ నెం. 1 దాఖలు చేసిన అమ్మకపు పత్రం 30 ఏళ్లకు పైగా పాతదని మిస్టర్ గోస్వామి వాదించారు. సాక్ష్యాధారాల చట్టంలోని సెక్షన్ 90 ప్రకారం ఇలాంటి పాత డాక్యుమెంట్లను అమలు చేయడం ప్రతివాదులకు అనుకూలంగా ఉంది. అందువల్ల పిటిషనర్ అటువంటి పని చేయలేదనే వాదనను అంగీకరించవచ్చు. అమ్మకపు పత్రాన్ని పిటిషనర్ అమలు చేశాడని భావించాలని ట్రయల్ కోర్టు సరిగ్గానే అభిప్రాయపడింది. పిటిషనర్ నెం.1 ద్వారా అటువంటి కార్యాచరణను ఆమోదించిన తరువాత, పరిమిత వ్యవధిలో దావా వేయడం ద్వారా దానిని నివారించడానికి వాది నెం.1 అటువంటి దస్తావేజును అమలు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని భావించాలి. ఆ అమ్మకపు పత్రం రిజిస్టర్డ్ డాక్యుమెంట్ అని , దాని సర్టిఫైడ్ కాపీని దావాలో దాఖలు చేశామని మిస్టర్ గోస్వామి పేర్కొన్నారు. సాక్ష్య చట్టము సెక్షన్ 90 ప్రకారం సర్టిఫైడ్ కాపీ దాఖలు చేసినంత మాత్రాన తీర్పు ఇవ్వకుండా గౌరవ ఉన్నత న్యాయస్థానం తప్పు చేసిందని ఆయన వాదించారు. అందువల్ల పిటిషనర్లకు తీవ్ర అన్యాయం జరిగిందని, అందువల్ల తీర్పును , డిక్రీని పక్కనపెట్టి పిటిషనర్లు దాఖలు చేసిన దావాను కొట్టివేస్తూ అప్పీలుకు అనుమతించాలని కోరారు.

అయితే గోస్వామి వాదనలను ప్రతివాదుల తరపు సీనియర్ న్యాయవాది గంగూలీ తోసిపుచ్చారు. హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా పిటిషనర్ నెం. 1 వేసిన సేల్ డీడ్ అమలు రుజువు కానందున పరిమితి పిటిషన్ కు ఎలాంటి ఆధారం లేదని గంగూలీ వాదించారు. వివాదస్పద సేల్ డీడ్ ప్రతివాదుల ఆధీనంలో ఉండాలని, డాక్యుమెంట్ యొక్క సర్టిఫైడ్ కాపీకి సంబంధించి ముప్పై సంవత్సరాల వయస్సుకు సంబంధించిన ఊహాగానాలు అందుబాటులో లేవని మిస్టర్ గంగూలీ వాదించారు. ఈ కేసులో వాది నెం.1 యొక్క అమలును తిరస్కరించారు. ఒరిజినల్ డాక్యుమెంట్ ను సమర్పించి ఉంటే పిటిషనర్లు సదరు అమ్మకపు పత్రం యొక్క ఫోర్జరీని, ఫోర్జరీ కేసును రుజువు చేసేవారు. వాది నెం.1 యొక్క సంతకానికి సంబందించి జరిగిన ఫోర్జరీని గుర్తించే ప్రమాదం నుండి

తప్పించుకోవడానికి నిందితులు కావాలనే అసలు సేల్ డీడ్ సమర్పించలేదు. అందువల్ల ఈ అప్పీల్ లో ఎలాంటి జోక్యం అవసరం లేదని, దాన్ని కొట్టివేయాలని గంగూలీ కోరారు.

ఇరుపక్షాల తరఫు న్యాయవాదుల వాదనలు విన్న తర్వాత , కింది కోర్టుల తీర్పులు , రికార్డుల్లో ఉన్న అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత పుష్ప కాంత కి తన తల్లి ఆస్తు లు వారసత్వంగా దక్కయినడంలో ఎలాంటి వివాదమూ లేదని తెలుస్తోంది. ప్రతివాదులు అటువంటి వైఖరిని అంగీకరించారు, కాని ప్రతివాదుల కేసు ఏమిటంటే , పుష్ప కాంత 1950 లో సేల్ డీడ్ అమలు చేయడం ద్వారా ప్రతివాదుల పూర్వీకులు హోలిరాముకు అనుకూలంగా వివాదాస్పద ఆస్తిపై తన హక్కు మరియు ఆసక్తిని తెలియజేశారు. సేల్ డీడ్ పై ఆరోపణలు వచ్చిన రోజున పిటిషనర్ నెం.1 పుష్ప కాంత మైనర్ అని , హోలీరామ్ కు అనుకూలంగా అలాంటి సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయలేదని , అలాంటి దస్తావేజు ఫోర్జరీ మరియు కల్పితం వల్లనే జరిగిందని హోలిరామ్ , ఆయన వారసులు చేసిన ఈ వాదన వివాదాస్పదమైంది.

పైన పేర్కొన్న వాస్తవాల ప్రకారం పుష్ప కాంత సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయడం ద్వారా టైటిల్ ను కలిగి ఉన్నాడని ప్రతివాదులు నిర్ధారించాల్సి ఉంది. సరైన సాక్షులను విచారించడం ద్వారా హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా పుష్ప కాంత చెల్లించిన చెల్లింపులను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం లేదా చెల్లుబాటు అయ్యేలా సాక్ష్యాధారాలు చూపడం ద్వారా అమ్మకపు దస్తావేజును రుజువు చేయడానికి ప్రయత్నించలేదు. అయితే సాక్ష్య చట్టములోని సెక్షన్ 90 సాయంతో సదరు అమ్మకపు పత్రం అమలు చేసినట్లు రుజువు చేసే ప్రయత్నం చేశారు. సంబంధిత తేదీ నాటికి ఆ సేల్ డీడ్ ముప్పై ఏళ్లకు పైగా పాతది కావడంతో సెక్షన్ 90 ప్రకారం దానిని సక్రమంగా అమలు చేయాలనే భావనపై ఆధారపడింది. సాక్ష్య చట్టములోని సెక్షన్ 90 ఆధారంగా హోలిరామ్ కు అనుకూలంగా పుష్ప కాంత వేసిన సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసిన కేసును ట్రయల్ కోర్టు విచారణకు స్వీకరించింది. అయితే అసలు సేల్ డీడ్ ను కోర్టు ముందు ఉంచనందున సెక్షన్ 90 యొక్క భావన లేదని సూచించడం ద్వారా ఆ అమ్మకపు పత్రం చెల్లుబాటు అయ్యేందుకు అనుకూలంగా ఉన్న వాదనను గౌరవ అసిస్టెంట్ డిస్ట్రిక్ట్ జడ్జి మరియు హైకోర్టు అనుమతించలేదు. నిందితులు తమ టైటిల్ ను ఆధారమైన సేల్ డీడ్ ను రుజువు చేసుకోపోతే తీర్పులో జోక్యం చేసుకునే అవకాశం ఉండదు. అందువల్ల సెక్షన్ 90 నుంచి వచ్చే భావనా ప్రతివాదులకు అందుబాటులో ఉందో లేదో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

సాక్ష్య చట్టములోని సెక్షన్ 90ని పరిశీలించడం సముచితంగా ఉంటుంది ఇది క్రింద ఏర్పాటు చేయబడింది:

సెక్షన్. 90. ముప్పది సంవత్సరముల క్రితపు దస్తావేజుగా తాత్పర్యమునిచ్చు లేక రుజువు చేయబడిన ఏదేని దస్తావేజు , ప్రత్యేకమైన కేసులో న్యాయస్థానము సముచితమైనదని తలచు ఏదేని అభిరక్ష నుండి దాఖలు చేయబడినయెడల, అట్టి దస్తావేజులోని సంతకము మరియు ఇతర భాగము ఏదైనను ఏ ప్రత్యేక వ్యక్తి యొక్క దస్తూరిలో ఉన్నది తాత్పర్య మిచ్చునో , ఆ వ్యక్తి యొక్క దస్తూరిలో ఉన్నట్లును , మరియు నిష్పాదితమైన లేక , సాక్ష్యాంకమైన దస్తావేజు విషయములో , అది ఎవరిచే నిష్పాదితమైనది గా మరియు సాక్ష్యాంకమైనదిగా తాత్పర్యమిచ్చునో ఆ వ్యక్తులచే తగురీతిగ నిష్పాదితమైనట్లును, సాక్ష్యాంకమైనట్లును న్యాయస్థానము పురోభావన చేయవచ్చును.

సాక్ష్య చట్టంలోని సెక్షన్ 90 అవసరం మరియు సౌలభ్యం ఆధారంగా స్థాపించబడింది , ఎందుకంటే ముప్పై సంవత్సరాల తరువాత చేతివ్రాత, సంతకం లేదా పాత పత్రాల అమలును రుజువు చేయడానికి సాక్ష్యాలను నడిపించడం చాలా కష్టం మరియు కొన్నిసార్లు సాధ్యం కాదు. పాత డాక్యుమెంట్ అమలును రుజువు చేయడానికి ఇటువంటి ఇబ్బందులు లేదా అసమర్థతలను నివారించడానికి ఎవిడెన్స్ చట్టంలో సెక్షన్ 90 చేర్చబడింది , ఇది ప్రైవేట్ డాక్యుమెంట్ల రుజువు యొక్క కఠినమైన నియమాన్ని తొలగిస్తుంది. ప్రశ్నార్థకమైన పత్రాన్ని సరైన కస్టడీ నుండి సమర్పించినట్లయితే వాస్తవికతను అంచనా వేయవచ్చు. అయితే, సెక్షన్ 90 నుంచి వచ్చే భావనను అంగీకరించడం కోర్టు విచక్షణాధికారం. అయితే సెక్షన్ 90 కింద న్యాయపరమైన విచక్షణాధికారాన్ని యథేచ్ఛగా ఉపయోగించాలని, కారణాలను తెలియజేయకూడదనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదన్నారు.

పాత డాక్యుమెంట్ కాపీకి సంబంధించి ఎవిడెన్స్ చట్టంలోని సెక్షన్ 90 నుంచి ఉత్పన్నమయ్యే భావనకు సంబంధించి భారత న్యాయస్థానం గతంలో 1880 లో **ఖేటర్ వర్సెస్ ఖేటర్ పాల్**, ILR5 కలకత్తా 886 లో తీర్పు ఇచ్చింది. తరువాత కూడా వివిధ హైకోర్టుల తీర్పులో, సెక్షన్ 90 ను సర్టిఫైడ్ కాపీకి కూడా వర్తింపజేశారు. అయితే, అధికారుల సమీక్ష తర్వాత, ఖేట్టర్ లో ఇచ్చిన తీర్పును మరియు హైకోర్టు యొక్క ఇతర నిర్ణయాలను ప్రివీ కౌన్సిల్ అంగీకరించలేదు, అక్కడ పురోభావన సరైనదిగా కాపీలకు కూడా జతచేయబడింది. సెక్షన్ 90 యొక్క స్పష్టమైన సూచన దృష్ట్యా సెక్షన్ 90 కింద చట్టబద్ధతను వర్తింపజేయడానికి నిర్దిష్ట పత్రాన్ని సమర్పించడం అవసరమని సూచించబడింది. సమర్పించిన పత్రం సెక్షన్ 65 కింద రెండవ సాక్ష్యంగా అంగీకరించబడిన కాపీ అయితే అది సరైన

కస్టడీ నుండి సమర్పించబడి ముప్పై సంవత్సరాలకు పైగా పాతది అయితే, అప్పుడు సంతకం ద్వారా కాపీని ధృవీకరించడం నిజమైనదిగా భావించవచ్చు; కానీ సెక్షన్.90 కింద ఒరిజినల్ కు తగిన అమలును సమర్థించడానికి కాపీని సమర్పించడం సరిపోదు. దీనికి సంబంధించి **సీతయ్య వర్సెస్ సుబ్రమణ్యం**, 56 IA 146: AIR 1929 PC 115, **బసంత్ వర్సెస్ బర్బ్రిజ్**, AIR1935 PC115లో తీసుకున్న నిర్ణయాలను ప్రస్తావించవచ్చు. ఈ ప్రివీ కౌన్సిల్ నిర్ణయాల దృష్ట్యా, పాత డాక్యుమెంట్ యొక్క కాపీ లేదా సర్టిఫైడ్ కాపీకి సెక్షన్ 90 కింద పునరుద్ధరణ యొక్క అనువర్తనాన్ని నిరాకరిస్తూ, హైకోర్టుల తదుపరి నిర్ణయాలలో, ఒక కాపీ లేదా సర్టిఫైడ్ కాపీని సమర్పించడం సెక్షన్ 90 లో ఉండదని వివిధ హైకోర్టులు స్థిరంగా చెబుతున్నాయి.

పైన పేర్కొన్న ప్రివీ కౌన్సిల్ నిర్ణయాలను వివిధ హైకోర్టులు అనుసరిస్తూ వచ్చిన వైఖరి ఏమిటంటే, సెక్షన్ 90 కాపీ ముప్పై సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్నప్పటికీ లేదా సర్టిఫైడ్ కాపీకి వర్తించదు. కానీ సాక్ష్య చట్టంలోని సెక్షన్ 65 కింద అసలు ధ్వంసం లేదా నాశనం యొక్క రుజువు ద్వారా ద్వితీయ సాక్ష్యాన్ని చేర్చడానికి పునాది వేయబడి, ముప్పై సంవత్సరాల పాత కాపీని సరైన కస్టడీ నుండి సమర్పించినట్లయితే, సెక్షన్ 90 కింద కాపీని ధృవీకరించే సంతకం మాత్రమే నిజమైనదిగా పరిగణించబడుతుంది.

ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలలో, సెక్షన్ 90 యొక్క భావన ప్రతివాదులు సమర్పించిన సర్టిఫైడ్ కాపీపై అందుబాటులో లేదు మరియు మా దృష్టిలో, హైకోర్టు ప్రతివాదులకు అనుకూలంగా అటువంటి భావనను తెలపడానికి నిరాకరించడం సమంజసమే. ఒక పక్షానికి అనుకూలంగా అటువంటి భావనను నిరాకరించడం కోర్టు విచక్షణాధికారమని కూడా మేము సూచించవచ్చు, లేకపోతే, ప్రశ్నార్థకమైన పత్రం సక్రమంగా అమలు చేయబడుతుందని అనుమానించే అవకాశం ఉంది. హోలిరామ్ కు అనుకూలమైన అమ్మకపు పత్రం నకిలీ, కల్పిత పత్రం అని పిటిషనర్ల యొక్క ఖచ్చితమైన కేసు. పైన పేర్కొన్న వాస్తవాలలో, ఒరిజినల్ కాపీని సమర్పించగలిగితే, తద్వారా వాది నెం.1 సరైన అమలు యొక్క ప్రశ్నను పార్టీలు వ్యతిరేకించవచ్చు.

పైన పేర్కొన్న వాస్తవాలలో, ఈ అప్పీలులో ఎటువంటి జోక్యం అవసరం లేదు మరియు అప్పీలు ఖర్చుతో కొట్టివేయబడుతుంది.

అప్పీల్ కొట్టివేయబడినది.